

**Вагома праця науково-педагогічного персоналу
Академії управління МВС – навчальний посібник
із нової міждисциплінарної галузі знань
«Правнича лінгвістика»**

В. Д. Гвоздецький,
доктор філософії, професор;

К. С. Серажим,
доктор філологічних наук, професор

Вийшов друком навчальний посібник «Правнича лінгвістика», підготовлений авторським колективом, до складу якого входять науково-педагогічні працівники Академії, передусім кафедри мовної підготовки та юридичної лінгвістики.

Науковий посібник максимально спрямований на фахові потреби правника вищої кваліфікації, насамперед управлінця правоохоронних органів, сприяє вдосконаленню юридико-мовної культури, фахової ерудиції, комунікативної компетенції, що, власне, дозволяє підтримувати високий професіоналізм у будь-якій юридичній сфері, зокрема у правоохоронній діяльності, на рівні вимог сучасного суспільства, які повсякчас зростають. Адже професійні помилки в означеному контексті можуть призвести до непередбачуваних наслідків. Запропоноване видання є вельми актуальним, покликане до життя нагальними потребами юридичної освіти, особливо в межах інтеграції України в європейський освітній простір, теорії та практики юрисдикційної діяльності. Такий посібник є першою спробою не тільки в Україні, а й на теренах СНД узагальнити знання з нової навчальної дисципліни та міжгалузевої науки – правничої лінгвістики.

У юриспруденції та лінгвістиці є чимало спільних сфер, і тенденції до зближення цих наук – об'єктивні. Потреба в теоретичній і практичній взаємодії означених галузей знань є очевидною і вбачається основою для виокремлення та подальшого розвитку такої проміжної дисципліни, як правнича (юридична, правова) лінгвістика, факт існування якої як окремої наукової галузі доводить у своїх численних наукових працях Ю. Ф. Прадід. Поява юридичної лінгвістики як

нової галузі міждисциплінарних і прикладних досліджень є законо-
мірним етапом розвитку лінгвістики, юриспруденції та суспільства
загалом, що витікає з логіки їх еволюції.

Юриспруденція починає активно пізнавати правові феномени за
допомогою мови, принципового значення надаючи положенню про
те, що основою всього юридичного є мова і мовлення. Право не може
урегулювати будь-які суспільні відносини без формально визначе-
ного, мовного оформлення. Воно може бути донесене до свідомос-
ті людей лише через інформацію, яка має мовне вираження. Зв'язок
права і мови нерозривний, оскільки обидві названі категорії мають
як ідеальну, так і матеріальну форму: мова – через мовленнєву діяль-
ність, а право – через нормативно-правовий акт.

Природа мови як об'єктивного явища доволі неоднорідна:
джерелом мови є практичні потреби людей, які саме мовою і вре-
гулюються. Одним із джерел права є також потреби суспільства,
котрі необхідно врегулювати для запобігання конфліктам. Власне
процес урегулювання суспільних відносин, у всіх елементах і на
кожній стадії, неодмінно супроводжує мова. Твердження, що мова і
право нерозривно пов'язані як невід'ємні складники культури та ци-
вілізації, є очевидним стосовно різних правових систем і властивого
їм мовного середовища. Це стосується, зокрема, і українського су-
спільства.

Правнича лінгвістика базується на особливостях юридичного
функціонування мови, а будь-які форми соціальної взаємодії, у тому
числі суспільна комунікація, можуть породжувати потребу юридиза-
ції. І конфліктні відносини, пов'язані з мовними явищами, є відноси-
нами соціальними, особливого типу, які підлягають правовому регу-
люванню. Так виникає система: право – мова – право – мова. Отож,
особливість сучасного дослідження правничої лінгвістики співвідно-
сить мову і право в їх взаємопроникненні.

Таким чином, у пропонованому виданні на належному науково-
методичному рівні розгорнуто висвітлені такі основні питання:
соціальна природа мови, її суспільні функції, механізм впливу соці-
альних чинників на мову і роль мови в житті суспільства; правнича
мова, її специфічні риси та функції, система функціональних стилів,
жанрів, закономірності функціонування мовних одиниць, особливос-

ті мовних засобів; сукупність термінів і термінологічних зворотів, що є знаковим відображенням правових понять, правила відображення понять у термінах, класифікація термінологічних одиниць за різними параметрами, вимоги до них, термінотворення; різноманітні словники в галузі права і на перетині права (юриспруденції) та суміжних наук, а також механізми створення й упорядкування відповідних словників, енциклопедій, довідників; розуміння, витлумачення та застосування смислу юридичного тексту, що визначає семантичні прийоми його формулювання і сприйняття, є вершиною юридичної майстерності, кульмінаційним пунктом юридичної діяльності; техніка володіння словом для позначення правових категорій і понять, використання засобів мови у праві, поняття й ознаки мовленнєвої стилістичної норми законодавства; рекомендації практичного характеру щодо способу викладу нормативного матеріалу в текстах правових актів тощо.

Особливо вагомим вбачається висвітлення у змісті посібника комунікативно-мовного аспекту мови, а саме прагматичного, оскільки мова є засобом дії на психіку і поведінку інших людей, нерідко – засобом маніпуляції. Правознавці визнають вагому роль мови як знаряддя переконання, як способу дії на суспільство в цілому й на окрему особу зокрема – переконання підслідного в доцільності визнання провини, дія сугестії на суд тощо. Тому юристи мають бути компетентними, знати, які властивості мови дозволяють це робити, як використовувати їх у професійній діяльності, як виявляти способи мовного маніпулювання іншими людьми та протидіяти їм, володіти найважливішими елементами предмету правничої лінгвістики.

Навчальний посібник «Правнича лінгвістика» відповідає запитам часу, оскільки спрямований на підготовку юристів вищої кваліфікації – магістрів права, правоохоронної діяльності та управління у сфері правопорядку в найкращих європейських традиціях.